

Tentamen medicum inaugurale, de malo hysterico : quod annuente summo numine / ex auctoritate ... D. Joannis Gowdie ... eruditorum examini subjicit Richardus Johannes Horatius Hungerford.

Contributors

Gowdie, John, 1682-1762.
Hungerford, Richard John Horace.
University of Edinburgh.

Publication/Creation

Edinburgi : Apud C. Wright et Socios, MDCCLX (1760)

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vux8yhg6>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

61534/10

TENTAMEN MEDICUM
INAUGURALE,
DE
M A L O
H Y S T E R I C O:

QUOD
ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. JOANNIS GOWDIE,

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

RICHARDUS JOHANNES HORATIUS HUN-
GERFORD, *Hibernus.*

Ad diem 22. Augusti, hora locoque solitis.

————— Ut si
Caecus iter monstrare velit. HOR. epist. 17. lib. 1.

EDINBURGI:

Apud C. WRIGHT et SOCIOS.

MDCCLX.

Suppl. P / GOW

THE
MAY 27 1890
MAY 27 1890

THE
MAY 27 1890
MAY 27 1890

THE
MAY 27 1890
MAY 27 1890

THOMAE HUNGERFORD,

PATRI SUO OPTIMO,

RICHARDUS JOHANNES HORATIUS

HUNGERFORD,

S.

*U*SU venit, care pater, ut nos quisque, hic loci, opusculis suis Inauguralibus Patronum adsciamus. Haec fuerunt quae potui; non autem qualia Tibi debui. Quis vero alii, tamen, quam tibi, Dicarem? tibi, cui omne quodcumque meum acceptum refero! Si quidem Donantis Animus, atque non Donum, in rationem veniat; haud sum animi dubius, hasce dignas fore pagellas, quae tuum sibi patrocinium asserant. Tibi animo voveo toto. Omnibus rogo precibus tibi acceptae sint. Ut sera te, morbi nescia, senectus maneat, exopto, exoroque filius omni ratione devinctus.

THOMAE HUNGERFORD

PATRI SUO OPTIMO

RICHARDUS JOHANNES HORATIUS

HUNGERFORD

ADDENDA et CORRIGENDA.

Pag. 2. lin. 16. post *nisi*, adde *quando*.

P. 4. in annot. post *raritas*, adde *partim*.

P. 21. l. 6. pro *externam*, lege *manifestam*.

P. 29. l. 21. pro *causa*, lege *casu*.

P. 39. l. 12. pro *partes*, lege *partis*.

P. 54. in annot. pro *comitabatur*, lege *comitatur*.

P. 57. in annot. pro *seri*, lege *sevi*.

D E

M A L O

H Y S T E R I C O.

PER tempora haecce recentiora, mortales exercet morborum cohors, quae medicis veteribus vix innotuisse videtur: qui morbi, Nervini (sit venia vocabulo) dicuntur. Omnium malorum, quorum subjicimur dominio, hi forte sunt tristissimi; quando, scilicet, egerunt semel radices, sibi que in corpore jam vires sumpserunt. Adeo vero frequentes sunt, ut aegritudinum chronicarum, ponente calculum SYDENHAMO, partem, regionibus in hisce, dimidiam conficiant. Idem hi morbi, ob varietatem, mutabilitatem, saevissimaque sua symptomata, plane miri sunt; eorumque natura est quam maxime obscura. Caeteris vero prae-eminere videtur, vulgo dictum Malum Hystericum. De hoc malo, occasione hacce, parvula quaedam proferre permotus sum: id vero sane potius admiratione naturae ejus, quam spe, lucis aliquid a me ipso, argumento tam obscuro afferri posse.

A

SI

SI theoria quam amplexus sum, minus forte sana videatur, erit tamen, spero, cur labascenti quis ignoscere velit, si modo morbi, de quo dicere suscepi, naturam, intimius paulo perpendeat. Si vero manca sit morbi historia, id, inter alia, scriptoribus de eo opprobrio vertendum est.--Veteribus scil. rara fuit malum hocce videndi copia. Huic vero, non tam coelum sub quo praxin fecerunt, quam faeminarum improbus pudor occasionem dedit: quae faeminae, quoties morbo hocce detinerentur, aegritudinem suam viris exponere nolebant, eo quod ab utero oriri credebatur. Curam igitur hystericarum integram obtinuerunt Medicae quaedam: nec arcessebatur medicus, nisi ad extremum erat ventum; postquam nempe earum artem casus eluserat. Haec vero ita fuisse, plura apud scriptores antiquos loca testantur. Ita Hippocratem, dum de hoc malo agit, faeminas sui temporis reprehendentem reperimus, eo nomine quod morbi sui causam a medico celare assuetae fuissent: “Eas, “ inquit, etsi cognoscant (causam) enunciare pudet, turpeque sibi esse, ob imperitiam, et inscitiam reputant*.” Ita in hunc modum verba facit Galenus. “Ego “ vero multas vidi mulieres hystericas, id “ est, ab utero suffocatas, (ita enim non haec “ solum, sed priores quoque faeminae artem

*De Morb. mul. lib. prim.

“ medicam professae, a quibus id nominis effectum est, seipsas nominabant †”)---Unde videmus, adeo fuisse hunc morbum solarum medicarum harum provinciam, ut ipsae eum nomine primo insignivissent; utpote quae, symptomatum ejus forma frequentius spectata, malum esse ab aliis distinctum primae deprehenderant: hinc insuper apparet, de aegritudine hac loqui Galenum, tanquam de re sibi prope ignota; cum istud tacite confiteatur, sibi, non nisi pronunciantibus ita aegris ipsis, liquere, morbum cui interfuit, suffocationem hysterica[m] fuisse. Ita Aretaeus, de insultu hysterico agens, monet, tanquam inusitatum aliquid, ut, dum paroxysmo detinetur mulier, ab astantibus Medicus arcessatur, ne pereat ‡. Imo, invaluit adeo mos ille, quo faeminae hystericae curam fortiebantur, ut poetas facetiores inde sibi argutiis materiam fumentes reperiamus §. Ex his, igitur, verisimile videtur, medici, uti diximus, opem, in casibus solum pessimis implorari; quando, scil. insultus gravissimi, instantis in mortis periculum aegram duxerunt; vel saltem duxisse crediti sunt. Hinc factum est, quod apud auctores qui hysterica[m] malum primi delineaverunt, Graecos nempe, morbi hujus descriptiones, illam duntaxat ejus speciem complectantur, qua, cum spira-

† De loc. affect. lib. 5.

‡ De cur. morb. acut. lib. 2. cap. 10.

§ Vid. Martial, epig. lib. 2. epig. 72. & alib.

tionis defectione, &c. aegrotantes pro-
cumbunt*. Huic speciei appellatio indi-
ta fuit *πνιξ ὑστερικη*, sive suffocatio hysterica;
indicatis sic, morbi causa, ejusque symptoma-
te notissimo. Hoc erat affectui huic limi-
tes adsignare arctiores! Hisce tamen vete-
rum morbi depictionibus, per secula aliquot
medici nihil prope addiderunt. Parumque
quidem omnino curae impendisse illi viden-
tur, cum nemo, quantum mihi notum est,
ante Car. Pisonem de eo differuerit, praeter
Systematicos auctores, quibus, ex proposito
suo, morbus hicce inter alios tractandus erat.
Qui systematici auctores, id solum operis
sibi ut plurimum imposuerunt, ut sympto-
matibus quibusdam, veteribus excerptis, Hip-
pocratis, Galenive theoriam concinnarent:
a quibus dissentire religio iis fuit. Nec
injurie minus cum malo hysterico egerunt,
qui, rejecta tandem veterum auctoritate,
effictisque hypothefibus novis, pauca quae-
dam sola, quae pro placitis facerent suis, ne-
glecta amplius historia ejus, symptomata e-
numerabant. His vero excipiendus est Sy-

* Apud Hippocratem quidem, fateor symptomata occurrere plurima, quae insultus hosce non respiciunt; cum tamen perspicacissimus ille auctor, de morbi hujus natura, vix quicquam intellexisse videatur, nonne suspicatus est eum descriptiones suas mutuatum esse? a faeminis forte, earumve scriptis. Numerus quidem, atque saevitia symptomatum, quae apud auctorem hunc occurrunt, eorumque aliquorum raritas, in causa fuere, cur, praeter nonnullorum opinionem, dicerem, veterum morbi imperiti-
am, non faeminarum eo aegrotantium paucitati deberi.

denhamus. Veri ille ingenii vir, multum hic praestitit; notando morbi causas; species ejus plures, sub alia aliaque larva latentes, detegendo; detectaeque quibus essent propriae indicando; meliorem denique, ut caetera taceam, tradendo diagnofin. Dum vero suas in hunc morbum Observaciones, forma Epistolari scripserit Sydenhamus, plura ad historiam ejus spectantia, intacta praeteriit. Multi, ab auctoris hujus temporibus, affectum, de quo hic, tractaverunt; medicisque ab Anglicanis, volumina grandia satis tria, quatuorve de eo, ex professo, sunt scripta; acquisitis vero Sydenhamianis, horum nemo quidquam addidit: et omnes exinde retro potius cesserunt.

De NOMINIBUS.

NOMINA affectus hicce plurima obtinuit. A Graecis *πνιξ*, vel *ἄπνοια ὑστερίκη* audit: quod uterus ab iis causa ejus habebatur; quodque illo ejus insultu, qui veteribus innotuit, detentae, ob constrictionem faucium, fune quasi strangulari sibi quandoque videntur: unde etiam suffocatio, vel strangulatio uterina, spiratio ob uterum ablata, suffocatio mulierum ab aliis postea dicebatur: sunt a quibus nuncupatur affectus uterinus, et ma-
lum

lum hystericum, et ascensus uteri, et syncope frigida, etc. *

De MORBI DEFINITIONE.

MULTUM torquentur auctores, ut malum hystericum definiant: omnibus vero, qui hoc aggressi sunt, res infeliciter cessit. “ Et quidem frustra laboraretur in definiendo morbo, qui arctioribus definitionis cancellis comprehendi vix potest; tam enim late patet mali natura, et tantum symptomatum discrepantium syndromen complectitur, ut non tam morbus unicus, quam morborum Ilias esse videatur †.”

De MORBI ORDINATIONE; EJUSQUE DIVISIO.

ORDINATIONI, descriptionique mali hujus difficultatem summam affert, quod symptomatibus prope innumeris stipetur; quibus non invenitur quod varium magis est, tam quoad formam quam induunt, quam ordinem quo se mutuo excipiunt, locaque quae occu-

* Nullum quidem nominum horum morbo convenit; ea tamen, quando jam innotuerint, in hocce tentamine adhibuimus. Ita scilicet, ut de morbo in genere locuti, appellatione usi simus quadam generaliori; quoties vero illa ejus designatur species, qua urgente, aegrae deficientes animo prosternuntur, nomine suffocationis hystericæ, vel huic synonymo vocabulo eam denotavimus.

† Astruc. de morb. ven. lib. iv. cap. 3.

pant. Nullus scilicet prope morbus est, quem non aliquando refert; cum symptomata cieat omnia, quaecunque parti quam occupat corporis conducunt; partes vero arripiat universas; pluresque quidem nunc, et nunc pauciores; jamque has jam prius illas; miris se modis huc illuc interdum versitans; indiesque saepe nova phaenomena pariens: adeo ut vix, ac ne vix quidem duabus unquam in aegris, eadem sese facie spectandam praebeat; imo, et vel saepe in eadem, novatis subinde formis, adeo ludat, ut hunc usque subesse affectum tibi vix persuasum habeas.

Quod monuit SYDENHAMUS in haec verba: “ Neque tantum multifaria sunt illa, (symptomata) sed nec regula aliqua, aut typo uniformi se contineri patiuntur, quod in aliis adfectibus tamen usu venit, sed quasi farrago sunt quaedam *φαινομενων* inordinata *.”

ET infinitae, et inutilis esset operae, turbam symptomatum morbi hujus Integram hic loci comportare; multo est satius descriptione pro potestate accurata, et recensione Potissimorum symptomatum, ejus naturam, formam, indolem, effectusque quos producit, uno sub aspectu ponere.

DISTINGUI potest affectus hicce in speciem Localem, qua pars una pluresve, non autem corpus tentatur integrum; et in Uni-

* Dissert. epist. p. 394.

versalem, qua corpus simul universe afficitur.
De hacce jam; de illa deinde dicetur.

DE SPECIE MALI HYSTERICI UNI-
VERSALI.

Sic autem se habet species universalis: ingruenti paroxysmo, partium omnium externarum notabilis quaedam refrigeratio viam non raro quasi sternit; rigor adest, qualis febris intermittens paroxysmo proludere solet; pandiculantur, oscitantque; segnes, atque torpidae fiunt; lassitudo instat perpetua totius corporis; infirmantur, membraque praesertim: dolorem etiam saepe sentiunt pressorium frontis, temporum, vel oculorum cum lacrymarum expressione: vultus devenit pallidus*, tristisque aspectus: torpescunt sensus, tam interni, quam externi: anxietatem patiuntur, moerorem, animique dejectionem, cum omnium rerum taedio; urinaeque instar aquae limpidae copiam reddunt ingentem; pulsu interim facto frequenti, tenso, debili; difficili atque crebra respiratione; cordeque palpitante: borborigmi subinde per ventris infimi spatia audiuntur; quo etiam loco doloribus cruciantur variis, qui vagi ut plurimum sunt; tenesmo quoque nonnunquam tenentur; stranguriaque, vel ischuria: lumbis interea

* Non omnes pallidae fiunt; quibusdam namque vividus rubor per genas accenditur; nonnullisque facies simul cum collo inflammata, ruberrimaque fit; quaedam livent.

gravissime dolent; durus fit venter, moleste tensus, atque inflatus; retrahitur deinde umbilicus, adeo ut fovea relinquatur, cui aliquid includi potest; tantaque aliquando fit alvi strictura, ut nec flatus omnino transmitti, nec, propter resistantiam ingentem, clysmatis quicquam admitti potest; venter, praecordia versus, mirum in modum intumescit; globique cujusdam, hinc inde cum impetu agitati, partibusque ab inferioribus, erga diaphragma adscendentis, perferuntur motus; quo attingente fauces, perinde ac si constringeret eas funis, coarctantur; faucesque tunc obsidet tumor; atque horrida cum angustia praefocationem minari videtur: qui tumor, Globus Hystericus dicitur: quibusdam vero, ingratum aliquid, aura velut frigida, a pedibus vel a pube exoritur, quod reptatu superiora petens, locorum omnium quos affectum est functiones labefactat; cum omnibus jam memoratis symptomatibus: plurimae inter haec nauseabundae existunt; vomituae tenentur enormi, cujus materia saepe adinstar porri viridis est; flava vero quandoque, vel nigra, vel etiam miro quodam modo variegata apparet: vertiginosum frequenter fit caput, vel dolet; idque aut graviter cum tensione molesta; aut acute, cum tanta aliquando acerbitate, ut vix tolerari queat; atque nunc caput integre arripit dolor; nunc, autem, hanc versus, illamve ejus partem versatur; parvulo adeo quandoque occupato spatio, ut pollicis subjici possit; au-

B

ditque

ditque tum clavis hystérica: clauduntur quandoque oculi, adeo ut aperiri nequeant; scotomia iis frequens est; deliriumque leve, quo dicenda tacenda effutiunt; non raro delirant cum stupore, et quaedam secum incondita mussitant; saepe incidit quasi sopor sub quo obmutescit mulier; et dicta sibi aliquando non audit: metu, iracundia, similibusque aliquoties animi pathematibus vexantur; aures iis sibilo non raro, vel tinnitu, vel etiam aquae quasi ab alto salientis fragore infestantur: membra, dum haec fiunt, magis magisque debilitantur, adeo ut ea saepe haud valeant movere; celerrime pulsatur cor; motus arteriarum crebrescit, minuitur, debilitatur, intermittit, peritque tandem; spissior devenit respiratio, difficilior, minor, omninoque demum extinguitur; sensus amittunt externos internosque: tantaque in quibusdam est morbi vehementia, ut in convulsiones, epilepsiam aemulantes, erumpant. Nonnullas convulsio continenter exercet; in aliis intermittere, moxque iterum recrudescere per vices solet. Quaedam immotae prorsus, mortuisque similes jacent.

QUOTCUNQUE paroxysmo rapiuntur, quae quidem paucae sunt, vel Apoplexia, vel Epilepsia, vel *Asphyxia* pereunt. Mortem instare quandoque praedicant, convulsiones vehementer adauctae, oreque absistens spuma; vultus qualis hominis emortui, pallens atque foedus; temporave, cervix, ac pectus gelidum manantia

tia sudorem: “ Nihil vero aliquando adest
 “ quo eam deprehendas adesse, color nam-
 “ que vividus est, ac multo post mortem
 “ tempore ζωωδεις apparent*.”

HUJUSMODI accessus, longiori nunc, et
 nunc breviori tempore durat. Quaedam eo
 vix horae momento detinentur; aliae vero
 duobus jacent, tribusve diebus†; spatiaque
 intermedia omnia, variis in aegris, perstitisse
 visus est.

QUANDO solvi incipit, pulsus vegetior et
 erectior redditur; in partes externas redit ca-
 lor; contracta jam pallidaque facies, expli-
 cator, atque rubicundior fit; aeris vis ructi-
 bus erumpit; audiuntur murmura ventris;
 oculi aperiuntur; cumque suspiriis aliquot
 alte petitis, evigilant quasi somno profundo;
 vocemque tandem, et sensum, et motum re-
 cuperant.

SCRIPTUM est apud auctores, Humorem
 quendam Serosum, dum patitur paroxysmus
 solutionem, e vulva profluere: “ Solvitur et-
 “ iam ad vomitum phlegmaticum; et dolo-
 “ rem capitis; et dolorem geniculi; et do-
 “ lorem dorsi, et ad rugitum ‡:” sudore
 quoque, ut vult auctor aliquis, solutus fuit
 magno, quo mulier tota madebat.

* Aretaeus.

† Faeminam vidit Car. Pifo, quam ante septem dies paroxys-
 mus non solébat dimittere. V. de morb. a coll. fer. ort. part.
 2. sect. 2. cap. 2. pag. 152. Notae sunt sepulturae destinatae
 revixisse: qualis casus ibid. habetur.

‡ Avicen. lib. 3. Fen. 21. cap. 17.

NON semper impune paroxysmum hujusmodi patiuntur; ad morbos enim aliquando perducit; “ ad peripneumoniam nempe; et
 “ ad squinantiam; et apostemata colli, et
 “ pectoris *; atque ad viscerum putredines †.”

HAUD omnia supra memorata symptomata, omnibus aegris contingunt: imo nec illud sibi sumunt initii; nec ordine semper eo decurrunt: rarum est quippe corpus convelli integrum; crura saepius, vel manus solae agitantur; frequentiusque adhuc immotae jacent: sensus raro admodum sopiuntur omnes; ut plurimum enim audiunt; iisque equidem plerumque omnibus, et saepe illaesis fruuntur: rarissime perit arteriarum, pulmonisve motus, aut vis movendi; et plures sunt, quae, praeter animi levem quandam defectionem, vix quidquam patiuntur.

PLENITUDO capitis, vertigo, aurium tinnitus, oculorum coruscatio, symptomatum quandoque chorum ducunt: aliquando arrepto primum capite, aegra in apoplexiam praecipitatur: incipit etiam non raro paroxysmus circa hypochondria, ventrem imum, vel pectus: et quaedam de improvviso, non apoplexia tactae, prosternuntur.

SUNT et alia plurima insultus hysterici symptomata; ex his digna sunt forte quae memorentur, risus, et fletus; tussis indomi-

* Avicen. lib. 3. fen. 21. cap. 17.

† Zac. Lus. hist. med. lib. 13. cap. 46.

ta; oris foetor, qualis ab ingesto argento vivo; quive tabum carnis putridae sapit; olfactus laesiones variae; fluxusque salivae, quantus his quibus per argentum vivum sollicitatur. Hisque de Suffocatione habitis, proximum est ad mali hysterici speciem topicam transire.

DE MALI HYSTERICI SPECIE TOPICA.

QUAE symptomata Majori Numero, suffocationem hysterica efficiunt, Eadem Pauciora, hujus faciunt morbi, speciem topicam. Huic igitur speciei ejus cum suffocatione communia sunt symptomata jam memorata omnia. Illa itaque, symptomata inter localia, non est opus, de Integro iterum recensamus. Quaecunque vero topica saepius occurrunt, tam dicta, quam indicta, hunc in locum dilata, ea hic enumerabimus.

TALIA sunt externorum frigus, quod mox praeceps excipit calor, cum sudore: dolores omnimodi secundum partes exteriores; qui jam breves sunt, jam diuturni; nunc fixi, nunc versatiles, volitantque huc illuc mira quandoque cum celeritate; et saepe, desertis quae occupabant locis, versus intima corporis recurrunt*: membrorum, corporisque uni-

* Ex his doloribus, maxime insignis est qui Limbis insidere solet:---hunc SYDENHAMUS dicit persentiscere quotquot vel levissime affectu hoc tanguntur. Notabile est post dolorum decessum, si graves fuerint, " teneras adeo manere partes quas tenebant, ut, quasi fustibus probe dedolatae fuerant, tactum " omnem refugiant.

versi marcor; vel pinguis intumescencia: membri torpor, immobilitasque paralyfin aemulans: crurum tumor, crurifve, hydropicus.

CAPITIS, dolores, adeo, quoad sedem, speciem, faevitiamque, varii, ut “solam dolorum capitis varietatem comprehendere difficulter queas* ;” quos comitatur aliquando vomitus fastidiosus et enormis; dolores oculorum; maxillarumque; dentiumque.

IN pectore autem, angustia: anxietas: anhelitus ad motum: tussis vehemens atque diuturna: palpitatio tremorque cordis: ejusque motus nunc validissimus, nunc qui sentiri non potest †.

IN abdomine, morbi hujus sede frequentissima, ructus biliosi, acidi, vel nidorosi ‡: nausea: vomitio bilis; materiaeque sapore referentis acetum, dentesque saepe prae austeritate stupefacientis: ventriculi tumor: ejusdem visceris dolores varii, acuti adeo aliquando, ut aegram in syncopen rapiant; quandoque vero gravantes, contristantesque, citra vehementiam ingentem, sub quibus faemina moeret: appetitus languor, vel prostra-

* Lud. Merc. de mul. aff. lib. 2.

† Pulsus quandoque talis, et tantus est, tantusque est calor, ut febrem adesse crederes: plerumque vero debilis est; aliquando etiam tactum prope effugit.

‡ “Omnibus tam hystericis, quam hypochondriacis, quibus
“scil. malum inolefcit, id accidit, ut flatus aliquando nidorosos e
“ventriculo emittant, quoties aliquid comedunt;--- tum etiam
“aliquando acidum eructent, acetum sapore referens. Sydenh.

tio: intensio ejusdem; quae autem non valde frequens est: absurdorum appetitio: borborygmi: dolores varii; quorum qui tristissimus, in colon, et regionem scrobiculo cordis subtenfam, vix tolerandus, incumbit; viridem vomit aegra continenter, colorisve cujusdam insoliti colluviem; abjecta interim, cum diris mentis angoribus, spe omni recuperandae sanitatis; paroxysinumque, post dies multos, solvente ictero intensiore: alvi pigrities: diarrhoea; sed rara: cholera: ileus: In Renibus, symptomata calculum renalem mentita; urinaeque lymphidae profluvium. In Vesica, dolores quales ex calculo, cum ischuria: ischuria absque his; et stranguria; et urinae incontinentia,

De SENSUUM LAESIONIBUS, &c.

PRAETER haec omnia, mille modis pervertuntur Sensus Externi; dum nunc intenduntur, nunc vero hebescunt, vel pereunt omnino*; dumque mentita sensatione, obvertuntur menti externarum rerum ideae, absentibus a quibus ideae excitari debebant. Sed nec malum participant soli sensus externi: Mens ipsa in sese intime pestem quasi haurit: nam praeter judicii, memoriae, &c. laesiones varias, leves nonnullae, praesertim quibus malum inolevit, absurdaeque omnino de-

* Pro tempore, scil. perit sic auditus, perit in parte tactus: non legi vero alios sensus deficere unquam.

veniunt: tales vero nunc sunt moestae; nunc supra modum gaudent, idque occasione minima, vel etiam nulla, mireque fiunt elatae; inde vero mox integram, (ut loqui solent) spirituum subsidentiam patiuntur, tristesque evadunt: adprime fiunt meticulosae;

Et, seu mobilibus vepris inhorruit

Ad ventum foliis, seu virides rubum

Dimovere lacertae,

Et corde et genibus tremunt †.

NULLUM earum gestum, aut modum, aut rationem habet: nunc aliquem ardentem amant, eundem mox odio prosequuntur; relinquunt jam incepta, et protinus contraria amplectuntur; *Romae Tibur amant, ventosae, Tibure Romanam*; adeo omnino fluctuantes semper, ut mente nunquam pacata quiescant. Nonnullae melancolicae, ut loquuntur, fiunt: praefertim quae cum morbo a longo tempore coluctatae, detritum corpus, viresque fractas gerunt. Tales vero sunt timidae, inquietae, anxiae, morosae omniaque carpentes, moestae, nec non ira, occasione quandoque minima, excandescentes: pro tempore quandoque breviusculo, spes illis laeta affulget; alacritate, atque delectatione quadam tacita pertentantur; brevis est vero serenitas illa, fugit pro-

† Hor. carm. lib. 1.

pere spes, curae redeunt, mentemque dejectam obnubilat iterum moestitia, exindeque tristiores evadunt: vicem talem rarissime experiuntur, et plerumque *nec illis vespero surgente decedunt curae, nec rapidum fugiente solem:* Spem omnem sanitatis recipiendae abjiciunt; offendunturque maxime si verbulum aliquod solatii quisquam iis subjicere velit; in se insidiantem amicissimum etiam quemque credunt; ab omnibus putant seipsas contemni; rerum tenentur omnium taedio; et mori quandoque ardentem cupiunt: plerumque vero mortem quam maxime expavescunt, quae videtur continenter instare: solitudinem amant, unde plus laeduntur; consumunturque interim, corpore ali respuente: *rarus illis somnus, tristibusque, atque terrificis infomniis turbatus;*

*Multae depugnant, gemitusque doloribus edunt;
Et quasi pantherae morsu saevique leonis
Mandantur, magnis clamoribus omnia complent:—
Multae mortem obeunt: multae de montibus altis
Se quasi praecipitent ad terram corpore toto:
Exterrentur, et ex somno, quasi mentibus captae,
Vix ad se redeunt permotae corporis aestu*.*

TALIA sunt mali hysterici symptomata. In quibus saepe frustra aliquam formae unita-

* Lucret. lib. 4.

tem expectabis: moventur tamen aliquando infultus per circuitus; pariaque semper post intervalla; atque cum symptomatibus iisdem: alias etiam redeunt, non ea vero cum uniformitate: variant quippe intervalla, symptomatumque aliquanto forma.

DE MORBI EXITU.

DESINIT malum hocce in sanitatem; in morbum alium; atque in mortem. Sanitate commutatur, ut plurimum, absque gestis corporis Manifestis, quibus adscribi potest sanatio. Illud autem non est perpetuum; sanari quippe visum est suffusis Erysipelate cruribus: “ nigro crassoque quodam humore vulva excreto* :” eliminata vel per vomitum, vel per sedem materia varia, biliosa, insigniter corrupta, et foetente: vel aquosa †: mensibusque erumpentibus ‡.

IN morbos abit, viscerum obstructions: hydropem: mensium, lochiorum, haemorrhoidumque suppressionem: cachexiam: phthisin: paralyfin: sterilitatem: furorem uterinum: epilepsiam: melancholiam: atque maniam §.

TOLLIT hystericas effera suffocatio.

* Vid. Bonet. Anat. pract. lib. 3. sec. 33.

† Ibid. Vid. quoque Senert. pract. atque C. Pis. de morb. a coll. Ser.

‡ Hujus exempla passim apud auctores occurrunt.

§ Longum esset loca citare unde haecce hausimus, nusquam non confirmantur.

DE SECTIS CADAVERIBUS.

SECTIO earum quas rapuit malum hocce, viscera laesa ut plurimum patefecit. Sic testes, et vasa spermatica femine, per moram, gypseam duritiem adepto, infarcta; testis tumore auctus nigricante, et gangraenae proximo; uterus, tubae Fallopianae, testes, vasaque spermatica femine corrupto, plena, variis in cadaveribus conspiciebantur*. In cadavere mulieris, ut ferebatur, hystericae, glandulae mesentericae schirrhosae re-
 pertae sunt †. In alio cadavere ventriculus inflatus, et absque rugis; hepar tumidum, subdurum, pallidi coloris, lignique instar putridi, exsanguis prorsus, atque exsiccum fuit; circaque mediam mesenterii partem, quo loco dorso affigitur, laxius quiddam, pluribusque quasi vesiculis inflatum, manus aequans latitudinem, apparuit ‡. Parte quoque mesenterii eadem, membranae divulsae, solutae, tumidae circumquaque, ac laxae aliis secundum naturae ordinem existentibus, inveniebantur §. In cadavere quodam, pancreas affectum erat ¶. In a-

* Vide Bonet. anat. prac. lib. 3. Sec. 33. ubi etiam plura hujusmodi inveniuntur.

† Misc. nat. cur. d. 1. a. 1.

‡ Will. de morb. conv. cap. 10. p. 15.

§ Will. de morb. conv. cap. 6. p. 48.

¶ Highm. disq. anat.

lio, hepatis convexa, intestinaque crassa, livida, atque gangraenosa deprehensa sunt *. Nihil vero prorsus in mortua hysterica alia apparuit, cui ullo modo imputari potuit mors, praeter sanguinem in cordis ventriculis praeter morem coagulatum †. In cadaveribus quibusdam a Willifio apertis, praeter id quod sero immerfa sunt acri nervorum in capite nascentium exordia, omnia se uti par erat habebant ‡. Hystericae cadaver inspexit Mauriceau, in quo nihil est detectum vitii, extra calculum renum alteri inhaerentem §. Occumbentiumque sub hoc malo, vim ingentem scrutatus est de Graaf, in quibus viscera fuerunt omnia integra.

DE CAUSIS PROCATARCTICIS.

CAUSAE morbi hujus procatarcticae sunt, alimenta copia nimia ingesta, si otio praesertim nimis indulgeatur; eadem acida, calida, crassa, tenacia nimis, flatumque multum datura; medicamenta acredine insigni praedita; animi pathemata inordinata; labor ultra vires; vigiliae protractae; somnus nimius; evacuationes ingentes, per venae sectionem, menstruorum, lochiorum, fluoris albi proflu-

* Bonet. loc. citat.

† Reg. de Graaf. de suc. panet. cap. 29. ex Elefnero.

‡ Vid. tract. ejus de morbis conv.

§ vid. lib. 3. cap. 21. vol. 1. de morbis gravidarum.

vium ; retenta, uteri purgamen menstruum, lochia, ichor de cancro depluens, taliaque ; dolores vehementes ; veneris defuetudo ; debilitas ob praegressos morbos ; morbi acuti ; graviditas ; prolapsus uteri ; labes haereditaria. Sunt vero in quibus causam externam vix deprehendere potes *. Paroxyfimum revocare valent, omnia quae in corpore aliquas movent turbas : nonnullaque equidem, quibus talem inesse vim vix quisquam autumaret ; ea vero sunt omnia sapientia, vel olentia suave †.

De FOEMINIS MALO MAXIME OPPORTUNIS, etc.

INCIDIT hoc malum maxime puellis circa mensium exortum ; viduis juvenibus ; foeminis iis, quae amplexibus conjugalibus, non concipientes fruuntur ; hisce quibus cessaturus est menstruus fluxus ; quibusque sterilitatem medicamenta conciliaverunt : idque magis si corporis sint habitu molliori, moveri aptis, summaque sentiendi acie pollentibus nervis, si vitam agant domesticam, victumque sibi lautiozem indulgeant ; nec frequenter minus

* Tales haud paucae dantur, quae absque vitio ullo quod deprehendi potest in ingestis, gestis, retentis, vel applicatis hystericae deveniunt.

† Quaedam vero sunt hystericae, quae grave-olentibus offenduntur, suave-olentibus autem non : dixit Etmull.

vetulas annum aetatis suae sexagesimum, vel septuagesimum attingentes invadit. Auctores quidem plurimi, his istis proprium esse contendunt. observationibus vero constat fide dignis puellas circa decimum aetatis suae annum*; nuptas, utut rite iis procedant menses, et pariant †; foeminasque plebeias, quae corporis sunt fabrica ad virilem accedente, eo quandoque affici ‡. Et quid multis? Foeminae quidem, status, vitae instituti, corporis habitus, regionisque, quantum notum est, cujusque; non-naturalibus dictis rebus qualibuscunque fruuntur, huicce adfectui obnoxiae sunt. Nec aequae in eum pronae sunt omnes illarum quas illi prae aliorum modorum foeminis subditas esse demonstravimus; nec eum omnes patiuntur in quibus conditiones memoratae inveniuntur; nec tales morbum leviori quam aliae occasione Semper incurrunt: sunt quidem plurimae foeminae, fabricae, victus, vitae, &c. omnium, quae, causam quamcunque patientur, hystericae nunquam fiunt; sunt quae aegerrime, nonnisi scilicet grandibus ab evacuationibus, morbis, &c. labefactatis corporibus suis; sunt aliae quae promptius, ut si, v. g. paulisper iis steterint menses; inveniuntur quoque fabricae omnis, et victus, et

* Testantur Willis, et C. Pifo.

† M. n. c. d. 3. a. 2. ob. 196.

‡ Will. de morb. conv. c. 10.

vitae, &c. quae levissima etiam occasione in hoc malum fatiscunt: quanquam foeminis de quibus primo, illud Ut plurimum contingat. Et haec abunde confirmant auctorum observationes, praxisque quotidiana.

APUD auctores est scriptum, suffocationem hystericam Convulsivam, iis contingere, quae habitu sunt sanguineo, enormes in animi motus praecipites, viraginesque prope; torpidioribus vero, phlegmaticisque, deliquia animi crebriora, et nec auram ullam, nec suaviorem odorem nisi aegerrime ferre.

De TEMPESTATE.---

HYEME, atque autumnno, maxime morbum hunc "abundare," a Paulo notatur. Non tamen eum puto, multum, in ingressu ejus Primo, tempestates respicere: a coelo crasso nubiloque gravius se habent ut plurimum quae antea jam aegrotarunt; gravius etiam ad tempus vernum, atque autumnale; hyemeque gravius, ut plurimum, quam in aestate.

De CAUSA PROXIMA.—AUCTORUM SENTENTIAE.

A MULTO tempore de causa mali hystericici proxima, inter auctores disceptatum est. Plurimae eorum de hac re prostant sententiae.

Quarum

Quarum illa antiquissima esse videtur, cujus est nobis auctor HIPPOCRATES; qua statuitur uterum recurrentem versus superiora, praecordiisque incumbentem, paroxysmos movere *. Hancce hypothefin impugnavit GALENUS; aliique, uti monet, apte ipsum, quorum jam scripta perierunt. GALENUS vero morbi causam in femine posuit, sanguineve menstruo praeter legem naturae retento, corruptoque; unde, utero primum vexato, in societatem afflictionis reliquum, per consensum, adducitur corpus †: quibus noviores addebant medici, vapores quosdam malignos, inquinatis iis humoribus uterinis exortos, superioraque, per spiracula aliqua ignota, petentes, totum per corpus se insinuare; ob vimque suam venenatam, vel refrigerantem, partium, quascunque tangebant, functiones, aut labefactare, aut delere. Atque haecce vel HIPPOCRATIS, vel GALENI placita, scriptores diu ad unum amplexi sunt: excogitatis vero de modis quibus ascenderet uterus, --- deque corruptionis nescio quot speciebus, figmentis mille. Desinente vero tandem apud medicos caeca illa antiquitatis observantia, circulo detecto sanguinis, excolique rursus incipiente anatome, hypothefes fingendas cum

* De morb. mul. lib. 1.

† De loc. affect. lib. 5.

omnes fatagerent; dogmata haecce plurimis haud amplius arriferunt. Alii igitur, exculpato integre utero, a Colluvie Serofa cerebrum atque nervos implente, hosque adusque partium quibus impenduntur rigorem, vel convulsionem contrahente * : alii a nimio sanguinis Effervescentis, in vasa pulmonis cordisque in thalamos fartu † : alii ab Explosionibus Liquoris Nervosi, quae fieri credebantur ob Materiam quandam “ Explosivam” liquori illi se intime immiscentem ; quam materiam vel in cerebro hospitari, vel nervorum canali- bus se inferre volebant, pulveris adinstar Py- rii subinde accendenda ‡ : alii a liquoris ejus- dem nervosi, ob Debiliorem ejus Crasin, A- taxii § : alii a Vapore quodam Austero, ab effervescentibus succo pancreatico et bile sub- lato, sanguini commisto, eumque circa prae- cordia coagulante ** : alii ab Humore Lento in nervis, ob laxatam eorum fabricam, cor- poris liquoribus aut exercendis, aut propellen- dis ineptam, collecto ; ad quem humorem lentum excutiendum, illas moveri volunt tur- bas, quae symptomata hysterica dicuntur †† : aliique denique ab Humoribus Glutinosi, vel

* C. Pifo. Vid. de morb. a col. ser. ort.

† Highmor.

‡ Willis.

§ Hujus opinionis auctor fuit magnus Sydenhamus.

** Silvius de Leboe prax. med. app. tract. 7.

†† Nic. Robinson. Vid. *New System of the Spleen, Vapours,* &c. pag. 258. et seq.

Acribus; aut Laeso Viscere quodam Magno; aut fanguine, natis alicubi obstructionibus, Interiora versus Retorto, et sic Invalido existente in corpore Luxuriante, morbum deduxerunt *. Pluresque forte sunt auctorum de hac re sententiae; ex his vero, haud aliae nobis innotuerunt dignae quae commemorentur.

ILLUD jam aggrediendum, ut, ex perpensis haecenus traditis de morbi hujus historia, quid objiciendum ducimus dogmatibus jam enumeratis; quidque de quaestione nostra statuendum exponere conemur.

SANGUIS igitur Menstruus, Semene corruptum pro causa mali hysterici haud semper habendum videtur; quod puellis impuberibus, decimum v. g. aetatis suae annum agentibus, in quibus, proinde, apud nos, nec semen adest, nec sanguis ille, malum hoc contingat: quod nonnullas invadat, etsi coeant, pariant, juxtaque naturae institutum menstruum sanguinem excernant: quod non omnes hystericae evadunt, quibus proxime dictis contraria fiunt: quodque in cadaveribus plurimum earum quae hoc sub morbo occubuerunt, nec sanguis, nec semen in utero naturam praeter repertum est. In uteri illum Recursum, quanquam sint etiam hodie qui illi fidem habeant, verba facere abs-

* Cheyne. Vid. librum qui inscribitur *The English Malady*, P. 193. et alib.

tinui; cum doctiorem neminem non docuit jam pridem anatome, motum talem utero non competere; cum etsi illi daretur ascendere, symptomatibus tamen morbi ciendis ineptum esset; cumque tumor ille globosus abdominis, quem pro ascendente utero habebant veteres, in maribus etiam quandoque appareat. Nec in Colluvie Serosa, cerebrum nervosque exinde implente, affectionis hujus causam quaerendam esse puto: nam ne quid dicam de temeritate hypothesis illius quae tantam nervis attribuit longitudinem suam minuendi, crassitiem augendi vim; quo jure, rogo, effingi potest, colluviem id genus continenter adesse? num omnes cujusque temperiei foeminae sero eo usque redundant? an credibile est cerebrum his tanta natate colluvie, quas valetudine optima jam utentes, ob animi v. g. pathemata, vel nulla eum provocante causa manifesta, morbus hicce derepente invadit? quare non enascuntur affectus hysterici sub morbo illo in quo cerebrum serosus latex inundat, quare non sub hydrocephalo? quid, quod hysteriarum qui inspexerunt cadavera, colluvie tali cerebrum expers saepissime reperierunt? Æque etiam infirmum esse videtur placitum illud Highmorianum, quo sanguis in pulmones &c. fartus, pro causa morbi proxima habetur: tunc enim, ut innumera alia quae in hanc possent hypothesein urgeri omittamus, in affectione omni hyste-

rica

rica, spiratio nunquam non laedi, spirationis-
 que a laesione insultus omnis incipere debe-
 ret.---Quod attinet ad Willisii illam de ma-
 teria Explosiva, &c. sententiam, iisdem haec
 atque hypothesis Pysoniana argumentis redar-
 gui posset; quis vero non videt auctorem
 non infimi ingenii nimis hic imaginofum fu-
 isse, materiamque illam, et explosiones mera
 esse figmenta? Si, porro, foeminas magnis
 musculorum viribus pollentes, morbus noster
 quandoque visit, non video qua ratione ab
 ataxiis spirituum animalium, ex crasi eorum
 Debiliori ortis, causa ejus repeti potest: etsi
 enim hujusmodi foeminae insignem quando-
 que a natura generis nervosi mobilitatem
 fortiantur; magno tamen hypothesis hujus
 auctori vix concedere possumus, crasin spiri-
 tuum, uti nuncupantur, animalium debilio-
 rem, mobilitatis istius causam existere; in his
 enim sanguis densus, multumque elaboratus
 est; qualis est vero sanguis, talis debet esse
 et spiritus ab illo nervis praebitus; si nervis re-
 vera spiritus quidquam a sanguine praebetur.
 Nec ullo modo apparet spirituum horum
 crasin Debiliorem, Ataxiis istis ansam prae-
 bere posse: annon crasis Debilior spiritus po-
 tius languidos redderet, musculisque attollendis
 ineptos? Hypothesi vero Sylvii, tenentis pro
 causa morbi hujus, sanguinis circa praecordia
 ab vaporibus acidis pancreaticis coagulatio-
 nem, non opus est quidquam respondeamus;

cum

cum Sylviana illa de aciditate succi pancreatici, ejusque cum bile effervescentia, doctrina, e medicina dudum cum infamia exulaverit. Quoad illam D. ROBINSONII Theoriam de nervis humore lento oppletis, &c. ad eam subvertendam vel jam antea in alios prolata sufficere credo; ex plurimis tamen quibus patet objectionibus, paucas hic proponam. Si foemina, sanissima antea, fabricaeque corporis robustae, accessum hystericum obmotam illi iram v. g. derepente incurrat; nulla potest esse suspicio, humoris lenti nervorum, tunc temporis, lumina occupantis, cum auctor vel ipse fateatur, nervorum compagem laxiorem, humoris et coacervationi, et lentori occasionem dare: illud vero fieri nemini non notum est. Foeminae, porro, hystericae, ab redeunte morbi hujus paroxysmo, ne vel minimum antea affectae, oculi saepe nictu prosternuntur; humor ille lentus in tali causa, morbi ante invasionem nervorum in canalibus vel coacervari, aegraeque nec movendi vim nec sensus laedere; vel in puncto illo temporis quo irruit insultus colligi, deberet: omnes vero existimo dicturos, nec hoc nec illud fieri posse. Nec firmis quidem magis fundamentis mihi inniti videtur Cl. CHEYNEI jam antea exposita, super hac re opinio. Malum quidem hystericum non continenter efficere alterum horum quae pro causis ejus vult auctor hicce, probare videtur
ipfa

ipsa jam supra adlata observatio; foeminarum, nempe, valetudine nunquam non optima potitarum, quae malo hoc quandoque ob vehementius animi pathema derepente corripuntur: quis enim in talibus foeminis adfuisse aut humores vel acres vel glutinosos, aut viscus laesum, aut obstructions qualescunque dicere audebit? Quando vero hic fumus, pluribus opinionis hujus, illam quae humorum corruptionem spectat partem, argumentis prosequi conabor, eo quod aliis etiam, Viris Claris, eam stare sententiam intelligo, scil. morbi hujus rationem in *materia morbosa* consistere. Ipse enim vix mihi persuasum habere possum, fieri unquam, ut humor corruptus causam ejus Proximam conficiat. ---Nemo ut videtur, humorum in hoc morbo corruptionis Speciem Peculiarem esse dicet: si enim causarum ejus procatarticarum effectus esset humores corrumpere, si gignendo morbo humores corrupti sufficerent, et si denique causas illas, quando etiam pessimae sunt, plurimae patiuntur, omnimodaeque foeminae, quae malo tamen nunquam tanguntur; ejusmodi deberet esse corruptio, ut foeminis competeret temperiei, victus et vitae instituti omnis, utque singulis tamen in foeminis gigni non posset; quis autem dicere sustinebit talem unquam extitisse? Si vero humorum corruptione non opus sit peculiari, quare non toties exoritur malum quoties humores insigniter

signiter corrumpuntur? Quando vero illud non fiat, nonne consequitur, humores corruptos gignendo illi Solos non sufficere? haec vero eadem omnia de humorum lentore, atque redundantia dici possunt; deque omnibus quidem haecenus creditis morbi hujus causis*; ideoque concludere licere puto, conditionem aliquam, harum extra quamcunque, in iis quae ad mali hysterici susceptionem sunt aptae, ad efficiendum malum illud requiri (ut hic loci id moneam). Praeter etiam haec vero, num ex humorum corruptione, phaenomenorum morbi nostri rationi satisfiet? Apud Etmullerum legere licet de foemina suffocatione hysterica tentata, quae illud mirantibus medicis obtulit, quod, scil. accessus duos, quorum quisque sua recurrere solebat hora, quorumque alter ab altero, ob diversam in utroque symptomatum et formam, et saevitiam facile erat distinguendus, experiri solebat: horumque qui saevior, citius utplurimum alteri supervenire solebat, quam alter huic †. Si jam symptomata haecce humores corruptos effecisse ponatur, symptomata saeviora vel propter copiam humorum horum majorem,

* Si modo unquam extiterint.

† Haud equidem mihi constat, an apud Etmullerum, seu apud Ludovicum Mercatum memoretur hicce casus; auctorem enim notare neglexi, et non licuit bis cognoscere: similis vero casus, nisi quod minus fuit constans paroxysmorum reditus, Bruneri consiliis excerptus, apud Senertum occurrit. Vid. Sen. pract. lib. 4. part. 2. sect. 3. cap. 8.

vel propter eorum tetriciorem qualitatem enasci necesse est * : hoc vero concesso sequeretur, causam in hoc casu nunc suffecisse minorem, nunc autem majorem requisitam fuisse; id vero, rogo, quomodo fieri posset, si causam morbi proximam absolvat humor vitiosus? Credo porro absurdum fore dicere, humores illos posse, per vices eo modo ordinatas, nunc puriores, nunc corruptiores esse: interval- lumque praeterea longius accessuum qui fae- vior excipere deberet. Mirum videtur in corpore posse delitere humores, tam cor- ruptos ut aegras quandoque in laborem prope extremum de improvviso praecipitare valeant, adeoque interea sopiri iniquam eo- rum vim, ut minuto horae ante invasionem, ne vel minimum mutationis in aegra depre- hendi, ut plurimum, possit. Humores illi tantillo temporis spatio atque dum aegras exercet paroxysmus, quoad qualitatem suam, vix corrigi posse videntur, raroque si unquam e corpore eliminantur; quomodo igitur saepe

* Thesin hanc forte nobis negabunt, qui pro causa mali hu- jus, dictam Materiem Morbosam habent;---materies morbosa, dicent, sedem suam mutare valet, ideoque partes occupare nunc magis, nunc minus stimuli patientes.---Quid vero, rogo, mate- riam jam in has, jam in illas, per vices, idque eo ex ordine, impulit?---Ad haec equidem, aliaque multa morbi hujus phae- nomena, necesse videtur materies Animata sit.---Huic opinioni de Materia Morbosa, refragrari insigniter videtur celeritas qua symptomata, aliquando, ab altera in alteram corporis partem transeunt.

ab insultu requiescunt tam cito, tamque integre reconvalescunt? Nec desunt et alia multa quae huc adduci possint.

HAUD me latet, alia fore phaenomena si sanguis Totus corrumpatur, quam si ejus Portio quaedam; qualem sc. nonnulli in corpore ab aliis humoribus seorsim quasi existere, jamque in has jam in illas partes incumbere, credunt; quamque supra nomine materiae morbosae adumbravi; ideoque videor, ^{forte} male fecisse, qui in prolatis jam argumentis, corruptionem ex parte, ab integra corruptione non semper distinxi. Brevitatis vero studium effecit, ut non in utrumque seorsim verba fecerim: idque eo magis quod adhibita argumenta, in illam aequae ac in hanc, ut plurimum, urgeri possunt,

HAEC vero fatis. Liceatque dixisse, nos non nisi coactos, haec de erroribus in magnorum horum virorum dogmatibus conjecturas facere: conjecturas namque meras esse praedica^{mus,} etsi majori forte cum confidentia (cujus rogamus veniam) locuti quandoque simus.

CONJECTURA DE VERA CAUSA.

SI vero conjecturis hisce locus fuerit, horumque nemo causam mali veram attigit; proximum est ut hanc eruere adnitamur. Est autem sane perobscura; utque dicamus quod res est, morbi hujus causa Primaria minutior esse videtur, locique in quo latitat fabrica
E subtilior,

subtilior, actioque ignota magis, quam ut illam aut oculis intueri, aut ratione comprehendere valeamus: in eam tamen quousque licet per phaenomena morbi, corporisque hactenus detectam structuram, pro viribus descendemus. Minime quidem speramus, nos motas super quaestione hac lites omnes rescissuros; nec quae de illa hic sequuntur, tanquam ratum aliquid proponimus, sed tanquam conjecturam, cui forte plura, quae nos latent, objici possunt: conjecturam scilicet quam possum verisimillimam facio, sitque licet absurda, apud lectorem tamen veniam impetrabo, siquidem bene dixit vates,

In magnis et voluisse sat est.*

QUANDO igitur foeminae sunt, quibus morbus hystericus induci nunquam potest, etsi causas a quibus excitatur in aliis, easque saevissimas patiantur; patet deesse illis, hisce vero aliis inesse aliquid, quod ad efficiendum morbum necessarium est.---Quidquid medici de causa mali hujus Primaria sentiant, neminem puto doctiorem hodie negaturum, nervos secundo saltem affici; phaenomenaque illa quae symptomata hystERICA dicuntur, mediantibus eorum actionibus quibusdam anomalis enasci. Illud ideo, quod morbo efficiendo necessarium est, aliquid esse debet,

* Propert. lib. 2. el. 8.

quod nervos in motus inordinatos conjiciendo aptum est. Necessè est vero, hoc sit vitium vel Firmæ, vel Fluidæ corporis portionis, vel denique Utriusque. Non vero in solis humoribus vitiosis consistere posse, ex antea dictis patere puto; apparuit namque abesse quandoque omne eorum vitium; præsentique morbo efficiendo non sufficere: etsi igitur concederetur humores læfos posse quandoque aliquid malo huic creando conferre, sequeretur tamen, in partibus etiam solidis, conditionem qualemcunque peculiarem, ad malum nostrum nunquam non requiri. Ea vero conditio debet nervis ipsis inesse*; cum impossibile sit, quamvis excogitare partium aliarum firmarum conditionem, quæ in nervis illas excitare valeret motuum species, quæ in morbo hysterico se spectandas præbent †; et quæ omnibus in foeminis hystericis adesse possent. Si vero in nervis obtineat tale quiddam ‡, quale, scilicet eorumⁱⁿ actionem tantum habet

* Nervos inter solidas corporis partes pono, quod de sic dictorum spirituum animalium existentia a nonnullis dubitatur; quodque morbi nervorum, non ab eos permeante humore vitioso oriri videantur, cum sæpe nervi optime valeant vitiatibus humoribus, et cum his integris, insani existant illi.

† Solidarum partium morbos, supraque tradita perpendenti, hoc facile patebit.

‡ Hujus in sequentibus frequens fiet mentio; incertus vero sum, quo vocabulo designarem.—Dum foeminae in quibus obtinet ab insultu quiescunt, spectari potest tanquam aliquid in statu nervorum, ex quo motibus istis ineundis apti fiunt; sub ea igitur conditione ejus, Diathesis hysterica dicetur: ingruente vero paroxysmo, ideam potius præbet alicujus, nervos in motus
enormes

habet imperium, eorumque motus hos enormes suscitare valet, circa originem eorum obtinere *credibile est*: ex cujus loci mutatione qualicunque, motus omnis, atque sensatio fieri *videtur*: trunci enim nervini, *uti verisimile est*, valent tantum causas horum, sensationis, scil. motusque, aliunde acceptas hinc inde perferre: saltem integra manente, truncorum cum locis quibus exoriuntur continuitate. Tantum igitur de hac re tenemus: nempe, Diathesin quandam peculiarem, quam ut gignatur morbus hicce adesse necessarium est, in foeminis hystericis obtinere; eamque circa nervorum originem existere videri. Hanc diathesin quod amplius attinet, cum malum hystericum affectio sit haereditaria, cumque causae ejus procatarticae eum in nonnullis gignere non valeant, proindeque ab his creari non possit diathesis illa; est ut concludamus, diathesin aliquid esse corpori coetaneum, primisque ejus staminibus imprimi, ut ita loquar. Diathesis haec in corpore plerumque latet; nec quidquam valet, nisi accidente causa procatartica: rem vero quandoque aliter esse, probare videtur jam nunc dicta observatio, nempe morbum esse haereditarium, corporisque habitum optimum, ut novi, quin tempore suo appareat praecavere aliquando non posse; aliaque illa, scil. emicare non-

enormes conjicientis; in hoc igitur statu indicare volens, appellationem illi affigam Vim hystericam. Verbo, scil. potiori indigens.

nunquam, ubi praesens nulla deprehendi potest causa manifesta, qua provocetur: ex his enim apparet, eam aliquoties talem obtinere vim, ut ipsa sola, sponteque etiam, nervos commotiones in istas, quae malum hystericum dicuntur, conjicere valeat; quo magisque induci potest quisquam ut hoc fieri credat, id efficit, quod, scil. extra dubium esse videatur, paroxysmos hinc resuscitari posse, si modo morbi accessum foemina semel passa sit; prostant enim casus ubi paroxysmi redierunt, etsi irritaminis cujusquam ne vel suspicio fuit: tales sunt harum, quas sanitate gaudentes, motus animi subitus, evanidusque in huncce affectum praecipitavit, quasque *postea per circuitus revisere affectus assuevit**. Haec igitur Diathesis, aut potius Vis mihi videtur esse mali hujus causa proxima: rem aliquando se ita habere supra dicta probant; quoadque munus quod in affectu hocce suscitando humores gerunt, in casu quem ex Et-mullero supra citavimus, patuit, ut nobis videtur, penes diathesin fuisse symptomatum vel saevitiam, vel levitatem; ordinem quo se inferunt; eorumque speciem; paroxysmorumque quidem ipsorum ortum:---adeoque quod maximum hic valent humores, ceu qualitate peccantes, ceu quantitate, est, diathesin hysterica ad motum stimulare, (si eo modo loqui fas sit) vicemque proinde causae

* Hujus in praxi haud raro occurrunt exempla.

procatarcticae gerere. Nihil vero amplius penes hos in ullo casu esse, exinde evinci videtur, quod, uti dictum, nec vitium humorum morbus hicce semper comitatur, nec vitium hunc; quodque etsi concederetur dari hic semper humorum peccatum quoddam, probari tamen posset, neque symptomatum saevitiam, neque intervallorum durationem, peccati continue magnitudini respondere.* Facile esset jam eadem haec omnia, de creditis morbi causis proximis, procatarcticisque antea enumeratis singulis evincere, si eo ferret disputationis institutum. Interim ex hactenus dictis inferre licere puto, Diathesin qualemcunque, vel Vim illam, mali esse hujus causam proximam: adeo vero ut data diathesi, quo majus erit humorum peccatum, vel quo saevior causa procatarctica, quaecunque sit, eo et peior morbus.

NEC solus hicce affectus est, qui hujusmodi causae originem suam debet: ab simili enim diathesi oriri etiam Febres Intermittentes, solidissimis, pro more suo, pulcherrimisque argumentis probavit summus medicus Van Swieten †: eademque de epilepsis, saltem

* Minus valeret forte argumentum hoc, si foeminae malo hysterico eo semper gravius multarentur, quo magis acuta sentiendi facultate pollerent; aliter vero se res habet.

† Com. in Boerh. aph. 757.

quibusdam, apud nonnullos opinio valet; ut de Catalepsi taceamus, Maniã, aliisque pluribus morbis, qui nostrum malum minus referunt.

SI jam forte quaeratur modus quo diathesis illa existit; vel quo mutationem illam quae paroxysmum efficit, nervorum origini inducit; vel qualis est mutatio illa, fateor me haec omnia penitus ignorare: quantumque videre mihi datur, nemo de his potest aut minimam facere conjecturam, aut earum vel obscurissimam ideam possidere; cum circa partes, de qua agitur, fabrica, actioneque, penitus in tenebris simus. Creditur quidem locum esse aliquem circa nervorum originem, ex cujus mutationibus qualibuscunque, seu ibidem ortis, seu extrinsecus communicatis, sensationes omnes, motusque in homine oriuntur; pro variisque loci illius mutationibus, alios fore motus, aliasque sensationes; eundemque porro fore effectum, undecunque mutationes fiunt. Hisque in hunc modum constitutis, novimus quidem locum illum immutari, mutationemque vim hystericae efficere debere; ultra vero tendere haud dari videtur. Nec minus nos latet, quomodo desaevis, quietemque agere per vices: vel in corpore latere, idque aliquando per tempus adeo longum, nullasque interea turbas agere: vel in foeminis quibusdam, atque non in omnibus obtinere potest: vel quare accessus utplurimum

mum recessusque paroxyfmi tam fubiti funt. Non vero exinde quidquam, in diathefis hystericæ exiftentiam objiciendum eft. Illam antea exiftere probavimus; ideoque jam potius accipienda eft, qualis ex harum ejus Dotum obfervatione effe deprehenditur, videndumque num ex ea phaenomenorum morbi ratio deduci poteft. Hoc vero quidem effici poffe videtur.

VIDEMUS fcil. jam, quare abfque quavis in corpore mutatione manifefta plerumque folvatur; ad folutionem nempe ejus, folum nervorum originis ftatus mutatio aliqua requiri videtur: quare aliquando nulla in cadaveribus veftigia ejus deprehendantur: quare difficilis adeo fit fanatio ejus abfoluta: jamque etiam clarior fit fympptomatum ejus varietatis, atque mutabilitatis ratio: fympptomatum fcil. varietas mutabilitasque, eorum fpecies varias, fedem, tranfitusque ab altera in alteram partem refpiciunt; fpeciebus vero fympptomatum variis producendis, fufficiunt variae nervorum circa originem fuam immutationes; hae autem immutationes penes vim hystericam funt:---poteft porro vis haecce, partem quamcunque loci illius in quo hofpitatur occupare, jamque ejus majus, et jam minus fpatium; hinc in fede latitudineque fympptomatum varietas: praeterea, in vi hystericæ facultatem notavimus, et exoriendi, et fubfidendi fubito; poteft igitur arrepta habitaculi fui parte quavis, illam mox rurfus demittere, alterique involare,

re, idque aliquando tempusculo forte brevissimo; hinc vero fiet, idque celeriter adeo quandoque, symptomatum ab altero in alterum corporis locum transitus: idemque erit quoad temporis spatium quod symptomati transferendo requiritur, seu locus in quem transferendum est a jam occupato remotus, seu illi vicinus sit.

JAM etiam haud fore difficile credo monstrare, quomodo morbus hicce a causis tam variis excitatur: id quod proxime est agendum: hoc vero qua ratione secundum alias illas supra memoratas hypotheses effici potest, non video. Quod restat autem, levius attingam necesse habeo, ne ad molem nimiam augeantur pagellae meae; quodque alia me abhinc revocant. Haud igitur sollicitus ero in iis explicandis, quae ex nota corporis physiologia, vel pathologia patent; vel de quibus inter omnes convenit.

DE MODIS QUIBUS A CAUSIS PROCA-
TARCTICIS ACCENDITUR MALUM.

DIXIMUS vis hystericae effectum esse, nervorum excitare motus quosdam enormes. Quodcunque igitur motibus similibus gignendis convenit, vim eam adjuvare, inque actionem sollicitare, potest; dum illum producere tendit nervorum statum, in quo producendo vis forte continenter laborat.--

CAUSARUM mali hujus procatarticarum effectus, sub quatuor his capitibus reduci possunt: nempe humorum corruptione: augmento eorum copiae, superioraque versus determinatione: corporis debilitatione: ejusque irritatione. Notum est quantae ab his omnibus generis nervosi commotiones fiunt: humores namque corrupti, cerebri, medullae spinalis, nervorumque vascula, inter permeandum, irritant macerantque. Quando vero copia exuperant, vel superiora versus nimium perferuntur, vasa cerebri sanguifera aequo magis implentur, vascula minora nervique comprimuntur; fierique non potest, quin multum hinc turbetur nervorum actio: omnes norunt hanc esse inter Convulsionis causas. Debilitas etiam, atque irritatio nervis sunt maxime inimica; motus eorum inordinatos, convulsionisque etiam producant: haec vero quomodo efficiunt ignotum est.

HUMORES vero corrumpunt, alimenta crassa, tenacia, copiave nimia ingesta; subigi enim nequeunt, sed in corruptelam abeunt variam pro indole sua; quae corruptela ex officinis primis rapta, mox sanguinis rivo committitur. Idem facit vigilia protracta: quanquam, ne quid dissimulem, malum hoc gignere mihi videtur vigilia, non tam humores corrumpendo, quam damnum aliquod, modo quodam alio, cerebro nervisque inferendo: num forsitan fibrillis corporis motoris, in muneribus suis diurnis vexatis, tritisque; irritabilitas,

irritabilitas, exindeque in motus inordinatos proclivitas major advenit? cujus irritabilitatis optima fit medela somni tempore, quoniam corpus tunc resolutum, motusque oblitum, humoribus blandis, coctisque per singula ejus stamina alluitur & fovetur; dumque simul retexitur quodcumque horum de fabrica periit. Hanc certe irritabilitatem demonstrare videntur, quae ultra solitum vigilantibus contingunt, motus cordis celeritati accessio, calor corporis augmentum, oculorumque levis inflammatio. Sunt etiam humorum corruptores retenta lochia, ichor cancrosum.

QUAE humores augent, vel superiora versus determinant, sunt, cibi ingesti ex abundanti, vel condimentis calidi; animi pathemata inordinata; labor ultra vires; somnus nimius; retentus sanguis menstruus; morbi acuti; graviditasque forte.---Sub impetu pathematum animi Primo, praesertim si vehementia sint; pallor oboritur, onerantur praecordia, caputque quasi oppletur; manifestis indiciis sanguinem circa interiora, atque superiora accumulari: videntur etiam ejusdem modi esse, leniores licet, pathematum horum effectus, quando diuturna sunt*. Ideoque in hac humorum versus superiora determinatione pathematum animi in gignendo morbo effectus poni posset. Patet vero determinati-

* Excipienda forte ira

onem hancce, mediante nervorum actione praeternaturali effici; quae actio nervorum, oriri debet ex mutatione quadam sensorio communi inducta: haec vero sensorii communis mutatio, mihi videtur esse vera causa cur a pathematibus animi vis hysterica accendatur.---Nec mirandum est hoc, cum corpus inde integrum miris adeo modis commoveatur:

---ubi vehementi commota est metu mens,
 Consentire animam tota per membra videmus:
 Sudores, itaque et pallorem existere toto
 Corpore, et infringi linguam, vocemque aboriri,
 Caligare oculos, sonere aureis, succidere artus*.

NEC minus sub aliis hisce pathematibus a quibus suscitatur malum, quando saeva sunt: quin etiam videmus, similia utcunque esse, pathematum horum, suffocationisque hystericae symptomata. Somnus nimius perspirationem cutaneam diminuit, solidarumque corporis partium vires solvit; unde accumulari debet sanguis: forte tamen mala a somno oriunda, non tam huic causae debentur, quam sensorii communis statui illi qui in somno obtinet.---Sanguinis menstrui retentio, humorum molem auget; mirum autem videtur, a tantulo eorum molis augmento, tot fieri posse mala,

* Lucret. lib. 3.

quot a suppressis mensibus oriri videmus: illinc vero deducenda sunt, si, uti necesse videtur, his accedamus qui pro plethora universali stant. --- Videtur quidem aucta humorum moles, maiorum esse causa, non autem causa proxima. --- Lentus admodum est sanguinis per vasa minima motus, horumque actione quadam leni et continenti *, motuique intestinorum peristaltico simili quodammodo, sensim promovetur. Notum est intestina, si quando onus suum proferre impediuntur, lumen suum contrahere, invertere motum, omniaque quae continent sursum rapere; numque aucta nimis sanguinis quantitate, ejusque parte superflua in uterum, naturae forte conamine quodam, determinata; num inquam in tali casu simile etiam aliquid in vasis minimis fit, ac in intestinis impedito oneris sui descensu, motus nempe inversio quaedam? qua inversione per reliquum corpus, maxime autem per exteriora propagata, (quod in hujusmodi affectionibus, quae de genere convulsivo sunt, durante causa, solenne est) humores versus interiora et superiora compelluntur. Hujusmodi equidem aliquid contingere suadent saltem suppressorum mensium symptomata. --- Patet vero non mirum esse, malum hoc a causa tali frequenter oriri: tum scil. quod vehementer turbatur corpus, tum quia ejusdem modi affectione, et suppressis mensibus, et dominante vi hy-

* Vid. quae de hoc pulchre differuit celeberrimus Whytt.

sterica tentetur. De caeteris sub capite hoc, facere verba non opus est.

DEBILITANT alimenta copia nimia ingesta, eadem acida, crassa, vel tenacia nimis; labor ultra vires; evacuationes magnae; morbi praegressi; graviditas.

IRRITANTIA sunt flatus cibus aere foetis enatus; medicamenta acria valde; dolores vehementes, vel potius dolorum causae; veneris defuetudo; uteri prolapsus.---Haud quidem immediate inter irritantia numerari potest veneris defuetudo; exinde vero feminis fit accumulatio; a quo diutius aequo intus retento, “ casus atrocissimi, convulsio epileptica, insania, subita praefocatio, *πνιξ* “ *ὑσπερίκη*, syncope cardiaca, etc. utrumque “ sexum oppugnant *;” dum, scilicet, pruritu quodam loca continenter in quibus colligitur, exindeque genus totum nervosum fatiget, inque motus inordinatos sollicitet: nec mirum videbitur haec posse efficere, si modo locorum illorum spectetur natura. De vaporibus uterinis quibus ut causae tribuebatur olim morbus noster, nihil dixi; cum jam inter omnes prope conveniat, mera fuisse insomnia quaecunque de his dicta sunt: neque quidem mihi probari posse videtur, a corruptione seu feminis, seu sanguinis menstrui, affectionem hanc unquam oriri: feminis enim in cadaveribus patefacta corruptio, morbi, et mortis

* Lom. de sanit. tuend.

effectus esse potuit. Caetera sub hoc capite transeo.--Labem haereditariam, inter causas mali hysterici procatarticas, post alios, numeravi; labes vero de qua loquuntur, est diathesis hysterica, ideoque potius causa proxima †. --Observandum est, non omnia hic memorata vere esse causas procatarticas, quanquam tales vulgo censeantur, et quanquam ideo pro talibus hic enumerata fuerint:---monitumque vellem lectorem, me illos solum eorum notasse effectus, quibus mihi malum gignere videntur.---

*Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus,
Singula dum capti circumvectamur amore.*

De causis recursus morbi, quod adjiciam non habeo.

RATIO SYMPTOMATUM.

DIXIMUS mali hysterici causam, aliquid esse circa originem nervorum, quod ex mutatione qualicunque parti illi inducta, phaenomena ea quae symptomata hysterica vocantur in corpore parit. Affectio autem corporis quae symptomatibus hisce subest, et a quibus forte, immediate, oriuntur, spasmus dictus esse videtur: causa scil. morbi hujus in o-

* Verisimile enim videtur, eandem semper adesse causam, etsi nunc majori, nunc minori vi potiatur.

mnum nervorum functiones imperium habet; ejusque effectus, quando hominem occupat totum, est actionis cordis diminutio, vel suppressio; aliarum partium contractio, vel major, vel minor, sive spasmus.

SPASMI, uti notum, loca, quo magis a cordis actione remota, eo plerumque citius occupant; ingruente igitur paroxysmo, constringuntur primo ubique vasa minora, maxime autem externe; simulque debilitato corde, per cutis, viscerumque, pulmonis, scilicet cerebri, &c. angustias, segnius promoveri incipit sanguis; hinc refrigeratio, rigor, pandiculatio, oscitatio, segnities, torpor, lassitudo, debilitas, artuumque maxime, qui a corde longius distant. Dolor frontis, oritur a membrana qua intus obducuntur sinus frontales; temporum, a membranis cerebri juxta tempora; oculorum, a tunicis suis spasmio correptis: dolor, scilicet inde fit, quod fibra
 “ nervosa, cerebro orta, ita extenditur, vel alio
 “ modo disponitur, ut dissolutionem minitetur *;” in hujusmodi autem affectibus, ab extensione oriri necesse est; nihil enim aliud, ut plurimum saltem, adest, quod dissolutionem hanc minitatur: patet autem sub omni spasmio extensionem fore: quae extensio ideo dolorem non semper creat, quod non perpetuo tanta est, ut dissolutionem nervorum minitetur.

* Boerh. aph.

Aucto ubique spafmo, fanguis verſus interiora magis magisque compellitur; aegrius, parciusque pulmones, aliaque tranſit viſcera; negari illi incipit reditus a capite; cordisque ſimul vis magis imminuitur; hinc pallor, aſpectus triftitia, torpor ſenſuum internorum atque externorum, anxietas, moeror, animi dejectio, pulſus frequentia, tenſio, debilitas, frequentia et labor reſpirationis, cordisque palpitatio. A capite ſanguine oppleto, deduci hic poſſet ſenſuum torpor; oriri vero potius videtur a primaria illa ſenſorii communis pervatione, de qua antea ſaepe: idque exinde apparet, quod abſque hoc oppleto ſaepe torpor ille adſit: nec aliunde forte quaerenda eſt variarum quae in hystericis apparent ſenſuum laeſionum ratio. Nonnullis malae, uti olim notatum, palloris loco rubedinem induunt; quod fieri credibile eſt, quando ſpaſmus pulmones, priuſquam caeteras corporis partes, arripit; in quo caſu, ſanguini a facie reditus denegatur, dum vaſa urget unda a corde continenter adventans, donec valde diſtendantur, eorumque tandem in ſeries ſanguifera minores, vi via fiat*. Acute undique, atque ab artibus introactus ſanguis, in renes partim deturbatur; hinc ingens conficitur urinae copia, pallidae ideo quod ſpaſmo ſimul coarctantur ora papillarum illarum,

* An huic caufae accedunt vaſcula genarum crebrius fortiusque micantia?

rum, quae renum in pelves urinam demittunt. —Ventriculus et intestina spasmo videntur raro, si unquam, per tractum suum integrum, simul et semel, affici; hic illic vero pluribus in locis, eodem momento constringi solent; adeo ut aer, cujus quantitatem satis magnam intra se nunquam non recondunt, inter loca angustata, totidem quasi utriculis includatur; cumque latius sibi spatium, rarior usque factus, efflagitet, intestinique quo coercetur locum dilatare tendat; dum simul eum in angustius revocare non desistat spasmus; extensio fit loci, in partes sic diversas rapti; unde dolor: remittente vero mox spasmo, erumpit cum vi incarceratus aer; atque hinc fonitus illi, vel borborygmi.—A dolore intestinum rectum occupante, oritur tenesmus. A spasmo vesicae urinariae collum, ischuria; partimque stranguria; de qua mox etiam verbum. Lumborum dolor, a spasmo etiam ortus, sedem mihi videtur vel ligamentis in illis quae vertebrae vincendis adjuvant*, vel in periosteo habere; prout enim ab aegris describitur situs ejus, infra musculos, extra autem ossium cancellos, ut reor, existat necesse est. Ventris duritiem, tensionem, retractionem umbilici, illamque praecordiorum intumescenciam, efficit, ut patet, spasmus, vel convulsio musculorum abdominalium: abdominisque infla-

* Monro's anat. of the bones, p. 165.

tio inde forte oritur, quod minuitur, uti, jam in hoc loco, necesse est, halitus, quo irrorantur interiora intestina, excretio; ille enim halitus, aeris intestinalis, continue nascentis, eadem qua nascitur ratione, elaterem perdit*; halitu igitur utcunque deficiente, augetur usque aer, quo se magis atque magis undique expandente, inflatio fit: inflatio vero partis ejus, a causa eadem, qua mox globus abdominalis, deduci potest.---Stricturae alvi clyfina non admittentis ratio ex dictis patet.---Incipit modo supra monstrato intestinorum affectio spasmodica, aucto vero malo, videntur tandem per tractum suum integrum constrictionem pati; constrictione scilicet in locis ano prioribus exoritur, sursumque tendit; aeris vero intestinorum portionem magnam superiora versus necessario compellit; qui aer tandem ad molem insignem cogitur; variofque, prout spasmus progreditur, intestinorum anfractus permenfus, partim tandem in ventriculum, indeque rursus in gulam agitur; sistiturque circa fauces, gula ibi loci simul spasmus patiente: hinc globus ille abdominis, ejusque phaenomena; hinc faucium tumor, globus hystericus dictus; qui aegras adeo angit exinde, quod tracheam arteriam, venasque jugulares comprimit. Ingratum vero illud, aura velut frigida, etc. nihil vide-

* Vid. Hale's Staticks, vol. 1. exp. 107, 108, et IIII.

tur esse praeter spasmos, inferius ortos superioraque petentes:---frigiditatis istius sensus exinde fit, quod in vasis cuti prospectantibus, de humorum motu derepente subtrahitur. Credibile est intestinorum, ventriculique motum, sub constrictione de qua supra, vel sisti, vel retrogradum fieri * ; a retrogrado vero ventriculi motu, oriri videtur ingrata illa sensatione, nausea dicta † ; ad quam amovendam, ab afflicto ventriculo in auxilium vocatur diaphragmatis, muscutorum abdominalium, etc. motus spasmodicus ; unde vomitus. Bilis esse videtur quae per vomitum viridis, colorisve cujusdam alius insoliti redditur : mutati coloris ejus causa est, encephalon laesum.--Doloribus capitis variis, causam praebere videtur meningum spasmus, quoad gradum, sedem, spatiumque quod occupat, varius. Vertigo, oculorum occlusio, scotomia, delirium, soporis

* Sic suadet vivorum animalium sectio.

† Notum est ante vomitum retrogradum fieri motum peristalticum, antequam vomitum nauseam adesse ; nec oriuntur nauseae signa (in dissectis animalibus vivis, quibus prius datum est *Φαρμακον* vomitorium) antequam invertatur motus ille : ideoque apparet inversionem motus, atque non *Φαρμακον* nauseae causam esse Proximam ; aliter enim animalia nequaquam desisterent nauseare, dum hoc in ventriculo hospicaretur. Perit appetitus ciborum, exoriente nausea, (quinimo a cibis tunc temporis abhorremus) nausea cessante redit : nonne est ergo motus peristalticus appetitus causa proxima ; atque non frictio papillarum nervearum, vel acria ventriculum pervellentia ? sicut scil. motus ille, inversus, nauseam facit, appetitusque amissionem ; ita, deorsum maxime tendens, in mente, per seipsum, sensationem illam gignit quae appetitus vocatur.

species illa, pathemata animi, auditusque laesiones; haec inquam omnia a duplici causa oriri possunt; redivis sanguinis a capite impedito, primariaque illa sensorii communis mutatione. Aucto adhuc affectu, contrahuntur magis vasa, humores magis repelluntur, debilitatur magis cor; unde membrorum debilitas, cordis motus celeritas, &c. Tandem vero ad illud venit ut amplius se movere non valeat cor; quo quiescente, contractae quiescunt et arteriae: sensus simul extinguuntur: sique de pessimis fit insultus, aegram arripit convulsio: quae quidem ab hodie dicto spasmo non multum differt. Patet vero, quomodo per *Ἀσφύξιαν*, Apoplexiam, vel vehementiores illas convulsiones ab auctoribus nuncupatas Epilepsiam, in mortem insultus definit. De paroxysmorum duratione dicendum nihil.---Quando laetus est eventus, requiescit tandem vis hysterica, redivis deinde nervorum origo in pristinum suum statum; hinc spasmodum remissio, cordique, virium redivis; unde rursus pulsus erectior, facies rubicundior, &c. hincque sensuum tandem restauratio. Spasmodum omnem, saltem majorem, atonia excipit; vasa igitur ubique, profligato paroxysmo, vires resoluta manent; quae causa esse videtur, cur e pudendis profluat serofus ille, adeo inter auctores jactatus, humor:---uti et cur effusus sit sudor ille magnus, qui auctori cuidam paroxysmum solvisse esse visus: dubitari potest etiam

iam an unquam a vomitu phlegmatico, dolore capitis, &c. paroxysmus solutus fuerit; etsi haec, sicut in aliis paroxysmi stadiis, ita sub ejus solutionem contingere potuerint. De ratione morborum ad quos perducit suffocatio hysterica, nolo quidquam loqui; cum omnibus, ut reor, ex perpensis, haecenus dictis pateat: inque tenebris sunt omnia quae symptomatum, quoad exordium, decursum, saevitiamque, varietatem spectant.--Risus et fletus fieri hic videntur affecta primo mente; --ad utrumque convelluntur pulmones, diaphragma, muscoli abdominales, et forte Oesophagus.--Causa est tussi, eadem, ut opinor, quae profluvio salivae: de qua mox. Quoad gustus, olfactusque laesiones: sensationis sedes est sensorium commune, illiusque causa proxima est mutatio aliqua statui hujus inducta; idem erit autem seu mediantibus sensuum externorum organis, seu aliunde mutatio fiat; v. g. a vi hysterica.--Difficile videtur symptoma cujus reddatur ratio salivae profluvium; de illo agentes a positione nostra supra discedamus necesse est; spasmus enim abesse videtur: num ab aucta vasorum, a quibus fecernitur saliva, irritabilitate oritur? num ab simili causa tussis, partimque urinae profluvium, atque stranguria*?

* De foemina hysterica narrat Etmullerus, quae, ingruente accessu, "inexplicabili coitus desiderio tentari solita fuit:" i. e. pruritu muliebrium; quem ingens semper irritabilitas comitabatur. Vid. Etm. op. prax. lib. 4. cap. de suff. hyst.

VENTUM est jam ad symptomata mali hujus topica. Horum vero de maxima parte antea egimus; haec igitur de quibus actum, jam praetereunda sunt.---Marcor ille membri, corporisve integri, haud omnes quae illi obnoxiae sunt, continue tenet; multas invadit, mox iterum decessurus: videtur esse potius morbi effectus, quam morbus ipse; ortumque habere a laesa nervorum *actione nutritia*, si ita loqui liceat. Effectus quoque morbi videntur esse pinguis illa corporis intumescencia; crurum, crurisve hydrops; membrorumque affectiones paralyticae; nasci autem haec ab interna quadam nervorum laesione, cujus modus nos latet; illa forte a languore motus sanguinis, vasorumque atonia, quae spasmm consequuntur; praesertim in his quae morbum saepius sunt passae: causam saltem haud aliam novi unde deduci possunt. Augeatur validitas cordis, arteriarumque majorum motus, quando his intactis, spasmo afficiuntur vasa minima: num inde calor quasi febrilis, hystericis familiaris*? cordis dicta palpitatio, tremorque, videntur esse visceris hujus motus convulsivi.---Vomitui acido materiam

* Aucta resistentia motui sanguinis, augebitur cordis et vis, et motus frequentia. Si vero Modice constringerentur vasa minora, adesset resistentiae augmentum; sique interea cordi functio sua integra maneret; visceris hujus ictus, et crebriores et validiores devenirent: hinc sanguinis momentum majus; unde caloris accessio. In plurimis vero suffocationibus hystericis, et Vehementer contrahuntur Vascula minora, et Cordis vires Infringuntur.

parant cibi; qui aciditatem in tantam oblaesas viarum primarum functiones abeunt*. Appetitus languor oriri potest, vel ab exiguitate, et inertia bilis, vel hominis debilitate, vel spasms levibus, ex hisque sequente ventriculi et intestinorum Peristaltici motus pigritie. Languentem vero stomachum pervellit quandoque acidum in ventriculo hospitans; tumque cibum avidius appetunt. Tria igitur symptomata de quibus proxime, ex morbi hujus effectibus potius sunt. Dolor in regione scrobiculo cordis subtenso, &c. exinde oritur, quod spasmo clauduntur ductus biliosi: similia his fiunt symptomata quando eos, ex vesica fellea, vel ex hepate lapsus, calculus infercit. Innuimus antea spasmus intestinorum, motum eorum peristalticum diminuere; borborygmi vero, aliaque aliqua symptomata suadere videntur, spasmos, leviores licet, ea continenter fere hystericis exercere; praesertim quibus malum inolevit; hinc igitur duplex alvi Obstipationis causa: si quando vero hi remittant spasmi, maximeque si intentiores fuerint, ingens obtinere debet intestinorum debilitas; in haec igitur undique convolabunt humores; reviviscenteque interim motu peristaltico, fit Diarrhaea. Cholera oriri potest ab humoribus corruptis, propter spasmos, in primis viis accumulatis. -Ileum

* Confer cum experimentis D. Pringle, supra dicta de abdominis inflatione.

hic efficiunt intestina spasmo occlusa; motusque eorum atque ventriculi spasmodica inversio.--Mentis aegritudo ex perverso sensorii statu. De Melancholia mox dicetur.

QUOAD exitum mali nostri: quomodo in sanitatem abit suffusis erysipelate cruribus, etc. haud in obscuro est. Inter morbos quos gignit, nullus frequentior est, quam viscerum obstructions; adeo ut plures medici, effectus a causis distinguere haud memores, hasce obstructions pro causa ejus proxima habeant: --Injurie vero tale judicium, propter obstructions in hoc morbo frequentiam; quum consideratis omnibus, mirabile sit non omnem suffocationem saeviore obstructions relinquere; quando humores vix, et saepe ne vix quidem, per longum adeo quandoque tempus moveantur *. Ex debilitate viscerumque obstructione fit Hydrops. Ex vasorum spasmo, Mensium, Lochiorum, Haemorrhoidumque Suppressio. Cachexia a debilitate, laesisque concoctionibus, secretionibus, atque excre-

* Adde miram humorum coagulationem quae obtinere videtur: cujus insigne exemplum apud Will. occurrit, idque in viro, cujus casum "hystericum quasi" vocat auctor ille, cuique pulsus non defecerunt. "In medio quodam paroxysmo," inquit, "Vena in brachio pertusa, factoque orificio satis largo, sanguis ---haud, liquidorum more, in superficiem planam et aequabilem diffluit: at instar feri liquefacti, et in vas frigidum instillati, gutta super guttam accumulata, in molem accrevit." De morb. conv. cap. 5.

tionibus. Phthisis, ex corruptione viscerum. De Paralyfi, antea. Sterilitas, a vitiatis muliebribus, modis in parte de cadaverum sectione monstratis. Ab humoribus uterinis acerbis factis, Furor Uterinus. Num in Epilepsiam transit malum hocce, talem, quocunque modo, mutationem subeunte Diathesi Hysterica, ut morbo alii ciendo apta evadat*? Certe res obscurissima est, de qua quaestio habetur. De Melancholia mox. Mania ex quadam sensorii communis status perversione, quae nos latet. Repertorum inter secunda cadavera rationem explicant spasmus, debilitas exinde, humorum stagnatio, coagulatioque.

ACTUM est de causis procatarcticis.

CUR foeminis, pag. 21 et 22. dictis maxime contingat, etc. frustra esset rationem moliri: illud hic solum observare liceat, errasse qui suffocationem convulsivam ad foeminas habitus sanguinei, etc. restringunt; quod testatur casuum apud C. Pisonem †, et C. Perry recitatio ‡.

HACTENUS solis foeminis, morbum, de quo hic agitur, attribuimus. Auctores autem inter agitur quaestio, an foeminis Proprius sit. Atque annon Malum Hypochondriacum di-

* Febres intermittentes saepe ab alia in aliam speciem mutantur.—

† De morb. a coll. fer. ort. p. 2. f. 2. c. 2.

‡ Vid. A mechanical account of the hysteric passion, &c. pag. 190. et—1.

Etum virorum, habita ratione fabricae corporis diversae, eadem sit affectio? In jam dictum igitur malum quaedam eram dicturus quaestionem hanc respicientia; hoc autem me inchoare vetat jam antea adauctior tentaminis hujus moles. Ne vero penitus praeteream, dico, ut mihi videtur, probari posse, eam esse hujus, quae mali hysterici causam proximam, eosdemque esse morbos, habita ratione fabricae in viris atque in foeminis diversae:--idque probare causas eorum, (quousque per corporis in sexu utroque similitudinem licet,) phaenomenaque eadem: affectionis quidem hypochondriacae saepius occurrit species, quae hysterico malo topico, quam quae suffocationi respondet; etsi nec hujus exempla desint, uti testantur Sylvius, Willisius, Etmullerus, aliique. Male forte diximus supra, hystericum morbum in melancholiam exire; cum haec videatur illius esse species.--Locus scil. corporis est aliquis, in quem, ad melancholiam, prae aliis defaevire videntur spasmi; et quo spasmi affecto, insignis illa mentis aegritudo, &c. oritur [vide Van Swieten comment. in Boerh. Aphor. 1090]: locus ille est forte lien, vel et hepar:--haud obscurum est vero quomodo hinc gigni potest *Tandem* humor ille cui nomen atra bilis* :--

* Videantur quae de humoris hujus generatione, a celer. Van Swieten sunt scripta.

atram enim illam bilem, melancholiae dicti morbi haud causam proximam esse vel exinde liquet, quod scilicet melancholicorum aliquot aperta sunt cadavera, in quibus nullum illius signum detegi potuit*. Scriptores sunt a quibus denegatur, eandem affectionem constituisse hypochondriacum hystericumque malum. Horum praecipuus est Hoffmannus. Cum vero argumentorum a Celeberrimo hoc viro prolatorum momentum cernere mihi non detur, quae responsa scriptita habeo, proferre parcam.

DIAGNOSIS.

DIFFICILLIMA est saepe mali hystERICI diagnosi; omnes prope induit formas; perspicaciaeque atque experientiae est summae, pronunciante illud sagacissimo Sydenhamo, eum a morbis quorum se vestit symptomatibus, Apoplexia, Epilepsia, Syncope, Rheumatismo, Calculo Renali, etc. distinguere. Notae hae esse videntur, (ut ambitum plurem evitemus) quibus detegi potest: nempe symptomata, quoad sedem, speciemque suam, insigniter mutabilia: paroxysmus animi motibus excitatus, aut exacerbatus: vel suave-olentibus, et sapientibus: grave-olentibusque fugatus: exorientia sub paroxysmo pathemata

* V. Boneti anat. pract. sub capite de melancholia.

animi, praecipue moeror: reddita sub invasionem urina limpida: suffocatioque constrictis faucibus. Nec aliis, quantum video, signis dignoscitur, quicquid auctores aliqui dicant.

HUNC igitur in modum, mali hujus Historiae, Causae Proximae,---Signisque Diagnostici operam dedi. Video multi mihi incommodi fuisse brevitatem, cui, in tractanda tam larga materia, studere necesse habui: curta namque facta sunt argumenta; eorumque, et rerum de numero multum detrahendum erat.---Nonnulli aegre tulerunt, quod morbus causae tam Obscurae relatus sit. Circa prolata hisce in chartulis de causa proxima, dum pauca loquar, morabor. Si concessum sit, validam esse quam adhibui ratiocinationem; tunc monstratum, minus esse sanas omnes, quaecunque hactenus in medium sunt prolatae, de hac re opiniones; vel saltem tot earum, quot mihi notae sunt; porroque, Aliquid Nervis in Ipfis inesse, seu Vim vel Diathesin vocaveris, seu alia quacunque appellatione designare volueris, quod vera morbi causa est. Hujus, quam multas potui Dotes patefeci; hujusque, quantum valui, investigavi Agendi Modum. Agnosco quidem lubens, causam fatis obscuram esse; quis vero multum sperat lucis in morbis Nervorum! Quoad meipsum, fateor hanc me rem ulterius perferre non posse, ni nervorum fabricam, actionemque callerem; his enim incognitis, Mihi omnino defuit quo substrueretur ratiocinium.

cinium. Dico itaque iterum, si adhibita sana essent argumenta, viam monstratam iri, quae ab aliis insistenda esset; remque aliquatenus perductam: me vero ulteriorem investigationem ejus his relicturum, quorum est vel acutius ingenium, vel rei medicae peritia major. Interim ne quis haec dicta accipiat, quasi de argumentationis validitate securus essem; contra quidem de illa multum timeo, nec ejus ergo Laudem posco, sed magni faciam, si mihi a Professoribus Veniam impetrem.

PROXIME esset de Prognosi, morbique de Sanatione dicendum. Liceat vero mihi hocce jam relinquere, cum res sit tam lata morbi hujus medela; cumque ad talem jam antea molem tentamen perductum sit.

--SUPER sanatione ejus observare libet, Indicationes dictas Curatorias esse; imo, Si adfit causa procatartica, eam auferre. 2do, Seu adfit haec, seu non, spasmos Radicitus tollere, eam fugando sensorii communis conditionem quae nervorum commotionibus opportuna est, sensorioque statum convenientem restituendo. 3tio, Mala amovere, quae in corpore a morbo nascuntur. 4to, Symptomata graviora pacare. 5to, Denique, cavere ne morbus recurat. Nemo non videt, sermone non nisi plurimo, memorari posse omnia, quibus hisce est indicationibus satisfaciendum. Innumera quidem prope, earum ad unamquamque praecipienda essent. Quam multae

sunt

sunt causae procatarticae, quarum singulae propria esset aptanda medela! Ad indicationem secundam, quam multa habenda essent verba de medicamentis, omnibusque dictis Non-naturalibus, in foeminis quarum essent conditiones variae! Quid non de tertia dicendum? Quid de quarta?—

HIS igitur pensitatis, longo nimis huic tentamini finem impono. Superest ut lectorem orem, quaecunque reprehendenda occurrunt (et occurrent multa) scriptori juvenili condonet: si quos inciderit in errores; si stilius minus sit cultus; si minus lucidus ordo; praesertim cum tam infinita disponenda fuerit materia; vel si quaedam ideo desiderentur.

F I N I S.

sunt carae procreantibus, quoniam singulae
 propriae esse aguntur. Ad indicatio-
 nem secundam, quoniam nulla habenda est
 ratio de medicamentis, cum ratione dicitur
 Non-naturibus in locum quoniam est
 conditiones variae. Quid non de terra dicitur
 duntaxat? Quid de quibus?
 His igitur perhibitis, longe nimis hinc
 tentandi sunt impio. Superest ut lecto-
 rem oram, quae cumque referenda sunt
 sunt (et occurrunt nullis) scriptis juvenis
 condiderit: si quae incidit in erroris, si
 talis minus sit color, si minus invidis color,
 praesertim cum tam invidis disponenda sunt
 materia; vel si quaedam ideo delibentur.

T I N I S

Manuscript notes and a large handwritten signature or name at the bottom of the page, including the number 1537.